

शोधनिर्देशक डा. अच्युत शरण अर्याल

ताप्लेजुङ्ग जिल्लाका प्रचलित गाउँखाने कथा:

संकलन, वर्गीकरण र विश्लेषण

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय पाटन संयुक्त
क्याम्पस नेपाली विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको दशौं पत्रको
प्रयोजनको लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

मन कुमार लिम्बू

रोल नं. ६/२०६४

नेपाली विभाग

पाटन संयुक्त क्याम्पस

पाटनढोका, ललितपुर

२०६७

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

नेपाली स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको नियमित छात्र श्री मन कुमार लिम्बूले नेपाली विषयको दशौं पत्रको प्रायोजन पूर्तिका लागि यो शोधपत्र मेरा निर्देशनमा तयार पारेका हुन् । उनले ताप्लेजुङ्गमा गएर त्यही क्षेत्रीय सर्वेक्षण गरी ल्याएका सामग्रीहरु मध्येबाट मानकीकरण गरी यस अध्ययन प्रयोजनका लागि प्रस्तुत गरिएको छ । निजले परिश्रमपूर्वक तयार पारेको यो शोधपत्र आवश्यक मूल्याङ्कन स्वीकृतिका लागि स्नातकोत्तर नेपाली विभागमा प्रस्तुत गर्न सिफारिस गर्दछु ।

मिति: २०६८/०६/१

डा. अच्युतशरण अर्याल

शोधनिर्देशक

नेपाली विभाग

पाटन संयुक्त क्याम्पस

पाटनढोका, ललितपुर

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
नेपाली स्नातकोत्तर कार्यक्रम
पाटन संयुक्त क्याम्पस
पाटनढोका, ललितपुर

मूल्याङ्कन समितिको स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय अन्तर्गत नेपाली शिक्षण समिति पाटन संयुक्त क्याम्पसका छात्र मन कुमार लिम्बूले स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको दशौं पत्रको प्रयोजनका लागि तयार पार्नुभएको 'ताप्लेजुङ्ग जिल्लाका प्रचलित गाउँखाने कथा: संकलन वर्गीकरण र विश्लेषण' शीर्षकको शोधपत्र आवश्यक मूल्याङ्कन गरी स्वीकृत गरिएको छ ।

.....
१. (प्रा.डा. जगदीशचन्द्र भण्डारी)
संयोजक
नेपाली स्नातकोत्तर कार्यक्रम
नेपाली शिक्षण समिति

.....
२. (डा. अच्युत शरण अर्याल)
शोध निर्देशक

.....
४. (सह प्रा. सुरेन्द्र वर सिंह थापा)
विभागीय प्रमुख
नेपाली शिक्षण समिति

.....
३. गोपिन्द्र पौड्याल
(बाह्य परीक्षक)

कृतज्ञताज्ञापन

आदरणीय गुरु श्री अच्युतशरण अर्यालको कुशल रेखदेखमा यो शोधपत्र तयार पार्न सफल भएको हुँ । कार्यव्यस्तताकै बाबजुद पनि पुत्रवत् तथा मित्रवत् रूपमा मलाई शोध लेखनमा अभिप्रेरित गर्नुका साथै उचित सल्लाह र निर्देशन दिनु भएकोमा उहाँप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

मलाई पढ्नमा अविस्मरणीय योगदान दिनु हुने मेरा पूजनीय बाबु सञ्जहाङ लिम्बू र आमा विष्णु मायाका साथै दिदी, दाजुप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । शोध लेखनको लागि आवश्यक तथ्याङ्क संकलन गर्न अमूल्य समय मिलाई दिनुहुने श्री सिद्धकाली मा.वि.का प्रधानाध्यापक अरुण सुनुवार, छातेदुङ्गा, मा.वि.का प्रधानाध्यापक डम्बर तामाङ, चाँगेउच्च मा.वि.का प्रधानाध्यापक राम कुमार अवजुङ, बानन्दे नि.मा.वि.का प्रधानाध्यापक मोहन क्षेत्री, जालपा देवी नि.मा.वि.का अस्मिता थापा तथा सम्पूर्ण शिक्षक वर्गहरु, फौदमान, साथी मिलन, इष्टमित्र तथा सबै नाबो परिवारलाई धन्यवाद प्रकट गर्दछु । साथै आवश्यक तथ्याङ्क उपलब्ध गराइदिने संस्थाहरुलाई पनि धन्यवाद नदिरहन सकिदैन । मेरो शोध तथ्याङ्क विभाग टंकरण गरिदिने मन्दिरालाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु । अन्त्यमा शोधपत्र स्वीकृत गर्ने अनुसन्धान समिति, विभागीय प्रमुख आदि सबै प्राध्यापकज्यूहरुमा हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । यस शोधपत्रको समुचित मूल्याङ्कन गरिदिन पाटन संयुक्त क्याम्पस नेपाली विभाग समक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

शोधार्थी

क्रमाङ्क : ६

शैक्षिक शत्र : २०६४/०६६

मिति : २०६८/०६/१

मन कुमार लिम्बू

नेपाली विभाग पाटन

संयुक्त क्याम्पस, ललितपुर

विषय सूची

पृष्ठ संख्या

परिच्छेद एक

शोधपरिचय

१-७

१.१	शोधशीर्षक	१
१.२	शोध कार्यको प्रयोजन	१
१.३	ताप्लेजुङ्गको परिचय	१
१.४	शोधसमस्या	२
१.५	शोधकार्यका उद्देश्यहरु	३
१.६	पूर्वकार्यको समीक्षा	३
१.७	शोधकार्यको औचित्य	६
१.८	सामग्री संकलन विधि	७
१.९	शोधविधि	७
१.१०	शोधपत्रको रूपरेखा	७

परिच्छेद दुई

ताप्लेजुङ्ग जिल्लाको सामान्य परिचय

८-१४

२.१	भौगोलिक परिचय	८
२.२	नामाकरण	९
२.३	सामाजिक-साँस्कृतिक जीवन	९
२.४	धर्म र चाडपर्व	१२
२.५	भेषभूषा	१३
२.६	भाषिक स्थिति	१३

परिच्छेद तीन

लोकसाहित्यको परिचय र विधागत वर्गीकरण		१५-२७
३.१	परिचय	१५
३.२	विधागत वर्गीकरण	१६
३.२.१	माध्यमको आधारमा लोकसाहित्यको वर्गीकरण	१८
३.२.१.१	पद्य	१८
३.२.१.२	गद्य	१८
३.२.२	प्रस्तुतिका आधारमा लोकसाहित्यको वर्गीकरण	१९
३.२.१	श्रव्य	१९
३.२.२	दृश्य	१९
३.२.३	श्रेणीका आधारमा लोकसाहित्यको वर्गीकरण	१९
३.२.३.१	स्थूल	२०
३.२.३.२	सूक्ष्म	२०
३.२.४	आकारका आधारमा लोकसाहित्यको वर्गीकरण	२०
३.२.४.१	बृहत	२०
३.२.४.२	लघु	२१
३.२.४.२.क	लघु	२१
३.२.४.२.ख	लघुतम	२१
३.२.५	प्रकारगत आधारमा लोकसाहित्यको वर्गीकरण	२१
३.२.५.१	लोकपद्य (लोकगीत, लोकगाथा)	२१
३.२.५.२	लोकगद्य (लोककथा)	२२
३.२.५.३	लोकनाट्य (लोक नाटक)	२२
३.२.५.३.१	लोकगीत	२३
३.२.५.३.२	लोकगाथा	२४
३.२.५.३.३	लोककथा	२४
३.२.५.३.४	लोकनाटक	२५
३.२.५.४	गाउँखाने कथा	२५
३.३	निष्कर्ष	२७

परिच्छेद चार

गाउँखाने कथाको सैद्धान्तिक परिचय

२८-४७

४.१	गाउँखानेकथा	२८
४.१.१	परिचय	२८
४.१.२	परिभाषा	२९
४.१.३	नेपाली गाउँखाने कथाको परम्परा	३०
४.२	गाउँखाने कथा	३२
४.२.१	स्वरूप	३२
४.२.२	नेपाली गाउँखाने कथाको विशेषता	३३
४.२.२.१	मनोरञ्जनात्मकता	३३
४.२.२.२	सङ्क्षिप्तता	३४
४.२.२.३	बुद्धिको विकास	३४
४.३	नेपाली गाउँखाने कथाको वर्गीकरण	३६
४.३.१	संरचनात्मक वा रूपात्मक आधारमा	४०
४.३.१.१	एकवाक्यात्मक	४१
४.३.१.२	बहुवाक्यात्मक	४२
४.३.१.३	लयात्मक	४२
४.३.१.४	अनुप्रासयुक्त	४३
४.३.१.५	उपमानमूलक	४३
४.३.१.६	प्रश्नात्मक	४३
४.३.२	विषयवस्तुका आधारमा	४४
४.३.२.१	कृषि व्यवसाय सम्बन्धी	४४
४.३.२.२	घरेलु जीवनसम्बन्धी	४४
४.३.२.३	शरीर सम्बन्धी	४५
४.३.२.४	प्रकृतिसम्बन्धी	४५
४.३.२.५	विविध विषयसम्बन्धी	४६
४.३.३	भाषिक प्रभाव	४६
४.४	निष्कर्ष	४७

परिच्छेद पाँच

ताप्लेजुङ्ग जिल्लाका प्रचलित गाउँखाने कथाको संकलन	४८-९९
५.१ ताप्लेजुङ्ग जिल्लामा प्रचलित गाउँखाने कथा	४८
५.१.१ ताप्लेजुङ्ग जिल्लामा प्रचलित गाउँखाने कथाको वर्णानुक्रमिक संकलन	४८
५.२ ताप्लेजुङ्ग जिल्लामा प्रचलित गाउँखाने कथाका विशेषता	८०
५.२.१ मनोरञ्जनात्मक	८०
५.२.२ संक्षिप्तता	८१
५.२.३ बुद्धिको विकास	८१
५.२.४ प्रतीकात्मकता	८२
५.२.५ लयात्मकता	८३
५.२.६ भाषिक विविधताको प्रयोग	८३
५.३ ताप्लेजुङ्ग जिल्लाका गाउँखाने कथाको वर्गीकरण	८४
५.३.१ रूपात्मक/संरचनाको आधारमा	८४
५.३.१.१ एकवाक्यात्मक	८४
५.३.१.२ बहुवाक्यात्मक	८५
५.३.१.३ अनुप्रासयुक्त	८५
५.३.१.४ लयात्मक	८६
५.३.१.५ उपमानमूलक	८६
५.३.१.६ प्रश्नात्मक	८७
५.३.२ विषयवस्तुको आधारमा	८७
५.३.२.१ कृषि व्यवसायसँग सम्बन्धित	८८
५.३.२.२ घरेलु जीवनसँग सम्बन्धित	८८
५.३.२.३ शरीरसँग सम्बन्धित	८९
५.३.२.४ प्रकृतिजगतसँग सम्बन्धित	८९
५.३.२.५ विविध विषयसँग सम्बन्धित	८९
५.३.३ भाषिक आधारमा	९०

५.४	ताप्लेजुङ्गमा प्रचलित गाउँखाने कथामा समाज र संस्कृतिको चित्र	९१
	५.४.१ सामाजिक जीवनको चित्रण	९१
	५.४.२ सांस्कृतिक जीवनको चित्रण	९२
	५.४.३ आर्थिक स्थितिको चित्रण	९४
	५.४.४ प्राकृतिक चित्रण	९५
५.५	ताप्लेजुङ्गमा प्रचलित गाउँखाने कथामा पाइने भाषिक स्वरुप	९६
	५.५.१ संस्कृत भाषाबाट जस्ताको तस्तै आएका केही शब्दहरू	९६
	५.५.२ संस्कृतबाट आई तद्भव भएका शब्दहरू	९७
	५.५.३ नेपाली भाषामा प्रयोग हुने केही भर्रा शब्दहरू	९७
	५.५.४ अन्य भाषाबाट आएका आगन्तुक शब्द	९८
	५.५.५ ताप्लेजुङ्ग जिल्लामा प्रचलित केही स्थानीय शब्दहरू	९८
५.६	निष्कर्ष	९८

परिच्छेद छ

उपसंहार: सारांश तथा निष्कर्ष	१००-१०५
सन्दर्भसामग्रीसूची	१०६-१०८

सङ्क्षिप्तीकृत शब्दसूची

ऐ	:	ऐजन
दो.सं.	:	दोस्रो संस्करण
प्रा.जि.	:	प्राइभेट लिमिटेड
पृ	:	पृष्ठ
सं	:	संस्करण